

készítettek, amelyben többek között a szociáldemokrata párt megállapítja, hogy a Házban történt durva sérelmek betetőzése annak az erőszakos politikának, amelyet a Bethlen-kormány évek óta folytat. A kormány nem akarta kiállni az ellenzék bírálatát és ezért erőszakosan belefőjtötte a szót. Megállapítja továbbá a szociáldemokrata párt, hogy a Bethlen-kormány egész uralmának ideje alatt diktatorikus hatalomra törekedett. Törvénytelen intézkedéseivel a közszabadságot, a jogrendet elnyomta. Mindent pedig azért tette, hogy ellenforradalmi törekvéseit könnyebben megvalósítsa. Megállapítja, hogy a szanálással a kormány *pénzügyi diktatúra* törekedett. A drágulás, a munkanélküliség és az ipari munkás, a mezőgazdasági munkás, a magántisztviselő, a polgárság, általában az egész középosztály nyomora, mind a nyomasztó és elviselhetetlen adók következményei. E viszonyok mellett a Bethlen-kormány alkotmányértő cselekedetét követ el és nem is gondol a jogrend helyreállítására, az államforma és a függőben levő jogi kérdések intézésére. *Nyilvánvaló tehát, hogy a kormány nem az ország és a dolgozó nép érdekeit tartja szem előtt, hanem pártidiktatúra törekszik.*

Tudomásul veszi a parlamenti frakciójának állásfoglalását és azt szükségesnek tartja, vele a *legteljesebb mértékben azonosítja magát.* Szükségessé tartja a szoros együttműködést és ezért felhívja az ország dolgozó népét a szoros összehatásra. Utasítja végül a szakszervezeteket, hogy minden *felelősen kilengést akadályozzanak meg* és hogy tartsák fenn a szerves összeköttetést a központtal, hogy annál eredményesebben vehessék fel a harcot a Bethlen-kormány letörésére.

Kísérlet Zsirkay mandátumának megmentésére.

A nemzetgyűlés III. bírálóbizottságának kedden kellett volna ítéletet mondania Zsirkay János mandátuma ügyében. A bizottság ülését az elnök bejegyzése miatt *bizonytalan időre elhalasztották.* Ezenkívül munkatársunk a következőkről értesült:

— A bizottság legutóbbi ülésén Zsirkay Jánoshoz közelálló helyről bejelentették, hogy tárgyalások folynak a fajvédők és Nagy Ernő képviselő között arról, hogy bírja rá Nagy Ernő az ő volt tiszpárti választóit arra, hogy a Zsirkay mandátuma elleni petíciót visszavonják. Az említett fajvédő, aki ezt a bejelentést a bizottságban megtette, egyúttal kérte, hogy erre való tekintettel a *bizottság halassza el a hatá-*

rozathozatalt. A bizottság azt már megállapította, hogy a választási elnök szabálytalanságokat követett el, ezért az iratokat a további eljárás végett valószínűleg átteszi a törvényszékhez.

Képviselői körökben úgy vélik, hogy az említett fajvédőbejelentésnek sok értelme nincsen, mert hiszen a III. számú bírálóbizottság az eljárást már befejezte, már csak az ítélethozatal van hátra és az ügy e stádiumában a felekkel már semmi érintkezése nem lehet, azok bejelentéseit tudomásul nem veheti. Szabály szerint a petíciót nem lehet már visszavonni és nincsen más hátra, minthogy a bírálóbizottság hirdesse ki ítéletét, amely ebben az esetben minden valószínűség szerint nem volna egyéb, mint az, hogy *Zsirkay Jánost megfosztják mandátumától.* Igen sok képviselő meg van róla győződve, hogy bár a mai bizottsági ülésnek az elnök által elhalasztásával *Zsirkayék tényleg időt nyernek* annak megkísérlésére, hogy a petíciót visszavonják, mégis a bizottság nem fog arra az álláspontra helyezkedni, hogy az időn túl beérkező visszavonási kérelmet figyelembe vegye és *meg fogja semmisíteni a mandátumot.*

Egyébként azt mondják: az, hogy a választási elnök eljárását szabálytalannak találták és ezért a törvényszékhez utalták, nem változtat azon a tényen, hogy a mandátum meg nem felelő körülmények között jött létre ezért megsemmisítendő.

Friedrich szerint a MOVE is kapott kiviteli engedélyeket.

(*Budapesti tudósítónk telefonjelentése.*) Friedrich István ma a Ház folyosóján azt a kijelentést tette, hogy a MOVE is kapott kiviteli engedélyket. Gömbös Gyula Friedrichnek erre a kijelentésére azt válaszolta, hogy nem felel meg a valóságnak, valószínűleg a MOVE-t összekeverik hasonló nevű kereskedelmi alakulattal. Ezzel azonban a kérdés nincs tisztázva, mert a MOVE-nak vannak *kereskedelmi vállalatok* és ha azok kaptak kiviteli engedélyt, ha közvetve is, a MOVE mégis csak kapott kiviteli engedélyt. Érdekes Friedrichnek az a kijelentése, hogy a MOVE-nak juttatott kiviteli engedélyek hazafias és nemzetvédelmi célokat szolgáltattak.

Mayer miniszter válasza egy vádra.

A *Magyarország* mai számában egy feltűnő cikk jelent meg arról, hogy Mayer János földművelésügyi miniszter 1922-ben *mint titokban ki-nevezett kereskedelemügyi államtitkár* *illetményeket vett fel.* A cikk tartalmára vonatkozólag

Mayer János miniszter a következőképpen nyilatkozott:

— Mindenki tudja, hogy amikor a földművelésügyi tárcától megváltam, különleges megbízatást kapam; rábízta ugyanis, hogy a római Mezőgazdasági Intézetrel összefüggésben likvidáljak egy hivatalt, amelyet akkor különféle változások miatt át kellett szervezni. Én ezen megbízatásom alkalmával semmi méven nevezendő olyan illeményt nem vettem fel, amelyet ne tudnék igazolni. Ez az a rettentő titokzatos ügy tehát, amelyet a szóbanforgó lap ma leplezett.

Herriot és Chamberlain találkozása.

London, december 2. A *Temps* vezércikkében tájékoztatást ad Herriot és Chamberlain péntekre kitűzött találkozásáról. A találkozás programjára kitűzött kérdések közül a legfontosabb a biztonság problémája. Bizonyos, hogy a londoni kormány a genfi jegyzőkönyvet a mai szövegezésében nem hajlandó aláírni.

Nagy kémkedési bűnpör Bukarestben.

Bukarest, december 2. Ma délelőtt kezdte meg a bukaresti IV. kerületi hadtestparancsnokság annak a kémkedési pörnek a tárgyalását, amelynél nagyobbát még nem tárgyaltak Romániában. A pör vádlottjai ellen az a vád, hogy a szovjetnek kémkedtek, hadititkokat árultak el. A pörnek 14 vádlottja van, közülük 11 felett távollétkben fognak ítélezni. A fővádlott Alexij Kisseloff, aki a bukaresti bolgár követségnek hivatalnok volt. Ő vezette a szovjet romániai kémkedési osztályát, segítőtársa volt Theodor Nitra főhadnagy és Jack Csajkovszki főnagy vádlott, továbbá Egon von Willemans gróf, aki kereskedelmi tisztviselőnek adta ki magát, de aki a bukovinai pénzcsoport főnöke volt. A besszarábiai csoport élén Alexij Zagorodni kiseneyi báró állott. A pörben öt fővádlott van, tisztviselők és diáklányok.

A kémkedést 1923 őszén fődönték föl a hatóságok, névtelen feljelentés alapján. A tárgyalás a vádlottak személyazonosságának megállapításával kezdődött, majd az Athanasz főhadnagy ügyét olvasták föl. A nyolcvan oldalra terjedő vádparancsot, amely a bécsi kémközpont és a bukaresti, temesvári, kiseneyi és csernovi zi fiókok működését ismerteti. Nitra főhadnagyot, a volt miniszter fiát azzal vádolják, hogy a Dnyeszter védelmi szerveit elárulta az oroszoknak. A tárgyalás karácsonyig el fog tartani.

Szeged és a nemesi felkelés.

Írta: Székudvari Imre.

VI.

Ugyanezen a tanácsülésen jelentették be, hogy Braskovics István írásban ajánlatot tett a tanácsnak, hogy Mákos István dorozsmai legénynek, aki a város mellett teljesít katonai szolgálatot, teljes ruházattal és zsolddal való ellátását magára vállalja, ha a város nevezett katonának beveszi. Kérését örömmel teljesítették.

Nem lehet mondani, hogy a város részéről megajánlott katonaság valami boszorkányos gyorsasággal állott volna talpra. Szeptember 11-én tárgyalta a tanács a nádor levelet s éppen egy hónap múlva, október 11-én indult utra a megajánlott 100 ember. Reggel gyűltek a tanácsház előtt, ahol valószínűleg Zombory Pál tanácsos intézett hozzájuk buzdító beszédet, melyben lelkiükre kötötte „jó királyukhoz és hazájukhoz való hűséget és szeretetet.” Aztán kioszták köztük a foglaló pénzeket s Vékes János kapitány és Szilber János tanácsbeli vezetésével a lovasság Vásárhelyre, a gyalogság Szentésre vonult.

Elvonulásuk után elrendelte a tanács, hogy névjegyzékük a levéltárban megőriztessék, hogy hazatértek után a megígért szabadsággal élhessenek.

Ugy látszik, hogy a tanács azon határozata, mellyel a bevonuló tisztviselők fizetésének egy részét továbbra is meghagyta, buzdítólag hatott. Október 13-án Schwariz József írnok bejelentette, hogy a torontálmegyei felkelőkhöz akar beállani s kéri, hogy a város szolgálatában állott idejéről működési bizonyítványt adjanak. Ugyaneznap köszönetet mondott a tanács

Ocskay András városi polgárnak az insurrectio költségeire ajándékozott 50 forintért.

Az október 17-iki ülésen két felsőbb rendeletet intézett el a tanács. Az egyik az insurrectio és a császári sereghez szükséges 600 szekercés férfi verbuválásáról szól, a másik pedig a nádoriszán azon végzését tartalmazta, mely szerint Végh István udvari tanácsos komiszárusi megbízást kapott az insurrectio élelmezésének ellátására. Meghagyja a rendelet, hogy nevezettnek minden rendelete és parancsa haladéknélkül teljesítendő.

25-én olyan beadványt tárgyalt a tanács, amely kissé különös megvilágításba helyezi az önként jelentkezők egyikét-másikat. Mint már említve volt, a tanács Rósa Antal jelentkezésekor elhatározta, hogy a jelentkezőt a vármegye részéről káplárrá nevezteti ki. A felkelők be is vonultak a csongrádi sereghez, sőt, apránként el is szöktek valamennyien, mert felszerelésük csizma helyett bakancsot kaptak s még a többiek is szökésre ösztönöztek, de Rósa Antal kinevezése csak nem akart megtörténni. Rósa tehát levelet írt a tanácsnak, melyben könyörög, hogy a tanács válassza be ígéretét. Mivel a tanácsnak nem volt módjában a kérés teljesítése, újból átirta a megyéhez, de mint látni fogjuk, nem sok eredménnyel.

Természetes, hogy azokon a pontokon, ahol az insurrectio vármegyénként gyülekezett, az élelmezés sok nehézségekbe ütközött. A katonaság táplálék élelmezésére pedig feltétlenül szükség volt. A városok és élelmezési körzetük legtöbbször nem bírták ellátni még a mindennapi szükségletével sem az egybeseregletteket, annál kevésbé adhatott a táborbaszállás előkészítéséhez készleteket. Ezért már az október 31-i tanácsülésen foglalkoztak a felsőbb helyről jött

rendelettel, mely szerint a városok és egyéb hatóságok tartoznak mindenkinek, aki az insurgensek részére élelmet visz, igazolványt adni, melynek alapján vám- és harmincadmentességben részesülnek.

De megérkezett erre az ülésre Nagy Miklós torontálmegyei főszolgabíró 1-vel is, a torontáli insurgensek költségeinek megtérítése tárgyában. Szeged város ugyanis ez időben szőregi földbirtokos volt s ezen a címen a torontálmegyei felkelés költségeinek fedezésében is érdekeve volt. A szőregi uradalomnak 4 lovas és 6 és fél gyalogos katonája felszereléséről és kiállításáról kellett gondoskodnia. A főszolgabíró levélben kérte a tanácsot, hogy a négy lovas lovának árban 288 forintot s a lóval együtt számított négy hónapi tartás címén 128 forintot, a hat gyalogos ugyancsak négy hónapi tartása fejében 26 forintot fizessen ki. Az egész összeg 442 forint-rugott, amit ki is utalványoztak s az összeg kifizetésével Zombory Pál tanácsost bízták meg.

Az újabb teher kifizetésére azonban újra csak pénz kellett. Elhatározta tehát a tanács, hogy Kállay Péter és neje Majtényi Lucia 14000 forintját, mely a Pest városi árvaszék pénztáránál volt hat hónapi felmondásra, 6 százalék mellett kölcsön veszi.

Még az anyagi bajoknál is nagyobb bajokat okozott a hadbaszállt tisztviselők pótlása. A bátorságbeli komiszárus Jerney József, mint a gyalogos felkelő első kapitánya hagyta itt hivatalát; helyettese pedig Vecsernyés Tamás csakhamar meghalt. Helyét, hogy a közrend hiányt ne szenvedjen, Müller Istvánnal töltötték be a november 7-iki tanácsülésen.

(Folytatjuk.)